

TURİZM SEKTÖRÜNDE EKOLOJİK YAKLAŞIMLAR VE YEŞİL PAZARLAMA UYGULAMALARI: BURSA MÖVENPICK OTELİ

Mert ÖNCEL*
Gizem EKER ŞANLI**

Alınma: 09.03.2022; düzeltme: 29.12.2022; kabul: 20.02.2023

Öz: Çevreyi korumaya yönelik otel yönetimi uygulamaları, konaklama yapılan işletmelerin hem enerji konusunda tasarruf sağlamasına hem de çevreye bırakılmış olan atıkların sayısının azaltılmasına destek olmaktadır. Otellerdeki ekolojik ve çevreci uygulamalar turizm konusunda sürdürülebilirlik şartlarının yerine getirilmesinde önemli bir role sahiptir. Sunulan çalışma bir örnek olay incelemesidir. Bu kapsamda, Bursa Mövenpick Otel’de gerçekleştirilen ekolojik ve çevreye duyarlı turizm faaliyetleri incelenmiş ve değerlendirmeler yapılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gözlem ve doküman incelemesi yardımıyla toparlanmıştır. Oteldeki geri dönüşüm, ısı konfor, suyun geri dönüşümü ve enerji kontrolü ile ilgili uygulamalar değerlendirildiğinde, Otelin çevresel duyarlılığa önem verdiği, yeşil pazarlama ile ilgili gelişmeleri takip ettiği ve sürdürülebilir turizmin gerekliliklerini yerine getirmek için kayda değer çalışmalar yaptığı kanaatine varılmıştır. Yeşil ve doğa dostu oteller, çevreyi korumayı amaçlayan sürdürülebilir turizme yönelik uygulamalardır. Mövenpick Otel’deki incelemelerden sonra turizm işletmelerinde enerji tasarrufunun ve doğaya bırakılan atıkların azaltılmasındaki ekolojik yaklaşımın önemi daha iyi anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Otelcilik, Çevre, Turizm, Ekolojik Yaklaşımlar

Ecological Approaches In Tourism Sector and Environmental Practices: Bursa Mövenpick Otel

Abstract: Otel management practices aimed at protecting the environment called green Otel management, support both the energy savings of accommodation establishments and the reduction of the number of wastes left to the environment. Ecological and environmentalist practices in Otels have an important place in fulfilling the sustainability role in tourism. The presented study is a case study. In this context, ecological and environmentally sensitive tourism activities carried out in Bursa Mövenpick Otel were examined and results were evaluated. The data were collected with the semi-structured interview form, observation and document review. When the applications related to recycling, thermal comfort, water recycling and energy control in the Otel are evaluated, it has been concluded that the Otel attaches importance to environmental sensitivity, follows the developments related to green marketing and carries out significant studies to fulfill the requirements of sustainable tourism. Green and nature-friendly hotels are practices for sustainable tourism that aim to protect the environment. After the Mövenpick Hotel research, the importance of green hotels and the importance of the ecological approach in reducing both the energy savings in accommodation and the waste released to the environment were comprehended.

Keywords: Green Hotel, Environment, Tourism, Ecological Approaches

*Bursa Uludağ Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, 16059, Görükle-Bursa

**Bursa Uludağ Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, 16059, Görükle-Bursa

(İletişim Yazarı: Gizem EKER ŞANLI, geker@uludag.edu.tr)

1. GİRİŞ

Çevre, günümüz koşullarında turizm sektörü için en önemli/öncelikli konuların başında gelmektedir. Varlıklarını çevrenin ve buna bağlı olarak turistik arzın sürdürülebilir olmasına borçlu olan turizm işletmelerinin yeşil pazarlama uygulamalarına karşı duyarlı olması gerekmektedir. Günümüzde-turizmin çevreye verdiği zararları en az seviyeye düşürebilmek için işletmeler çevreci yaklaşımlara önem vermeye başlamışlardır. Böylece, yeşil pazarlama faaliyetleri turizm sektöründe yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Atay ve Dilek, 2013).

Yeşil pazarlama genel olarak enerji kaynaklarının verimli kullanımına odaklanan iş etiği ve sürdürülebilir çevreye önem veren bir pazarlama anlayışıdır (Öztürk vd., 2009). Bunu uygulayan işletmeler çevreyi tüm faaliyetlerinde öncelikli konu olarak ele almakta ve pazarlama çalışmalarında bütünsel bir yaklaşımı benimsemektedir (Leblebici Kacur, 2008). Yeşil otelcilik olarak isimlendirilen sürdürülebilir turizme hizmet eden doğa dostu otel yönetimi uygulamaları, hem konaklamaların enerji konusunda tasarruf etmesine hem de çevreye bıraktığı atıkların azaltılmasına yardımcı olmaktadır (Alexander S., 2002). Foster vd. (2000)'ne göre konaklama işletmelerinin bu uygulamalara yönelmesindeki temel sebepler şu şekilde sıralanabilir;

- Müşterilerin çevre duyarlılıklarının artması,
- Yasal düzenlemelerin yapılması,
- Yöneticilerin müşteri memnuniyetine daha fazla önem vermeleri,
- Otelin iç/dış görünümünü daha iyi hale getirme isteği.

Literatür araştırmalarında, dünyada ve Türkiye'de çeşitli otellerde yürütülen ekolojik ve çevreci uygulamalar dikkati çekmektedir. Meksika'da konaklama yerleri üzerine yapılan bir araştırmada, otel yöneticilerinin çevreci uygulamalara yönelmelerindeki temel gerekçenin tüketici arzından ziyade yasak zorunluluklar olduğu saptanmıştır (Eren ve Yılmaz, 2008). Çin'de otellerin elektrik tüketimine bir kota konulmuş olup bu kota aşılsa enerji kaynakları kesilmektedir (Eren ve Yılmaz, 2008). Avustralya'daki Sydney Olympic Park Otel'de güneş panellerinden faydalanılmakta ve böylece rakip otellerin kullandığı enerjinin neredeyse yarısı kadar enerji kullanılmaktadır. Fransa'daki Porte de Clichy Centre Otel'de güneş panelleri bulunmakta ve bu sayede enerji maliyetlerini önemli ölçüde azaltılmaktadır (Lütfi A., Emre S.D.,2013). Dünyanın ilk ekolojik otellerinden biri olan Phinda, KwaZulu-Natal'da ekoturizm faaliyeti olarak safari, yürüyüş ve tüplü dalış aktiviteleri yapılmaktadır (URL-1). Avustralya'daki Sydney Olympic Park Otel, güneş enerjisinden faydalanılmakta ve bu sayede ciddi oranlarda enerji tasarrufu sağlanmaktadır. Ayrıca, Fransa'daki Porte de Clichy Centre Otel, 2004 yılında 75 m² güneş enerjisi paneli kurmuş ve enerji maliyetleri azaltılmıştır (Lütfi A., Emre S.D.,2013). Fransa'da atık yönetimi konusunda öncü olan Ibis Otelleri, 2008 yılı sonunda atık miktarını %10 azaltmış ayrıca otellerinin tamamında toplam 40.000.000 litreye yakın su tasarrufu sağlamıştır (Lütfi A., Emre S.D.,2013). Avustralya'daki Little Bourke Street Otel yaptığı çalışmalarla atık miktarını yarıya düşürmüştür (Lütfi A., Emre S.D.,2013) İzmir'deki İbis Otel, atıklarını kategorize ederek toplamakta ve pil, kağıt, plastik olarak ayrıştırmaktadır. Türkiye'deki öncü turizm merkezlerinden biri olan ekolojik otel ve organik tarım çiftliği Narköy, eğitim odaklı olarak Kandıra'da hizmet vermektedir. Narköy yenilikçi ve ekolojik yaklaşımlarıyla hem bir tatil beldesi olarak hizmet vermekte hem de 800'den fazla çeşit tohumun depolandığı bir tohum bankası niteliği taşımaktadır. Ayvalık'taki Cunda Ortunç Otel'de banyolarda %100 geri dönüştürülebilir malzemelerden yapılmış tek kullanımlık şampuanlar ve sabunlar tercih edilmektedir. Atıklar (özellikle mutfakta) ayrılarak ve tekrar kullanılmakta ve atık gıdalar belediyenin hayvan barınaklarına verilmektedir (Gökdeniz, Erdem, Çeken, 2014).

Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki bir Otelde gerçekleştirilen çevreci uygulamaları araştırmak ve sağladığı faydaları değerlendirmektir. Bu kapsamında Bursa Mövenpick Otelde yapılan yeşil pazarlama uygulamaları incelenmiş ve su kalitesi kontrolü, ısı kontrol, atık yönetimi uygulamaları ve geri dönüşüm konusunda yapılan çalışmalar değerlendirilmiştir.

2. ÖVENPICK OTELİ - EKOLOJİK VE ÇEVRECİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Mövenpick Otelleri Fransız otel yatırımcısı Accor Grup bünyesinde hizmet vermektedir. Bu çalışma kapsamında, Mövenpick Bursa Otelini incelenmiştir. Otelin çevre komitesi tarafından oluşturulan çevre politikaları esas alınarak yapılan; su tasarrufu, enerji tasarrufu, geri dönüşüm, atık yönetimi, ısı konfor ve iç hava kalitesi ile ilgili uygulamalar detaylı olarak ele alınmıştır.

Oteldeki yetkililerle yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiş ayrıca Oteldeki çalışmalarla ilgili bazı belgeler temin edilmiştir. Görüşmede, işletmenin genel işleyişi hakkında bilgi alınmış ve sonrasında açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu kapsamda, sürdürülebilir turizmin çevresel boyutu ile ilgili 6 soru, ekonomik boyut ile ilgili 1 soru ve sosyal boyut ile ilgili 1 soru sorulmuştur. Görüşmede sorulan sorular aşağıdaki tabloda (Tablo 1) verilmiştir.

Tablo 1: Görüşme Soruları

Çevresel Boyutla İlgili Sorular
1. İşletmenizin çevre politikası nedir ?
2. Atık yönetimi uygulamalarınız konusu hakkında konuşabilir miyiz ?
3. İşletme içindeki yeşil otelcilik faaliyeti olarak neler yapmaktasınız ?
4. Otelinizde Çevre Mühendisi danışmanlığı alıyor musunuz ?
5. Otelde su yönetimi nasıl yapılıyor ?
6. Otelinizde enerji ve iç hava kalitesi konusunda nasıl bir politika izlemektesiniz ?
Ekonomik Boyut ile İlgili Soru
7. İşletme olarak ekolojik otel olduktan sonra maliyetler konusunda kâra geçildi mi ?
Sosyal Boyut ile İlgili Soru
8. İşletmenizde çevre ve ekolojik yaklaşımlar ile ilgili çalışanlarınıza verdiğiniz eğitimler nelerdir ?

Görüşme esnasında Otel yönetiminin tüketicilerin çevresel duyarlılıklarını dikkate alarak çalışmalar yaptığı izlenimi uyanmıştır. Otel, çevresel stratejisini yayınlamış olup söz konusu çalışmalar aşağıdaki başlıklar esas alınarak yapılmıştır. Bunlar;

- Su tasarrufu,
- Yenilenebilir enerjiyi ve enerji tasarrufu destekleme,
- Atıkların ayrıştırılması ve geri dönüşümünün sağlanması,
- Oteldeki iç hava kalitesi,
- Otele gelmiş olan misafirlerin ve personelin çevresel farkındalığını fazlaştırmaya yönelik eğitim ve bilgi akışının sağlanması.

2.1 Su Kullanımı ile İlgili Uygulamalar

Dünyada 800 milyon insan temiz içme suyu kaynaklarına erişim sağlayamamaktadır ve 2,5 milyar insan, açık alanlardaki yeterince arıtılmamış suları içme suyu olarak kullanmaktadır. 2030 yılına kadar suya olan ihtiyacın %40 oranında artması beklenmektedir. Suyla ilgili bu kadar trajik bir tablo ile karşı karşıyayken turizm sektöründe ve diğer tüm sektörlerde su tasarrufuna yönelmenin ne kadar büyük önem taşıdığı daha iyi anlaşılmaktadır.

Her bir turizm işletmesi, su ayak izini ölçmeli ve bu ayak izini azaltabilmek için gerekli çalışmaları yapmalıdır. Temiz su kaynaklarının muhafaza edilmesi ve suyun israf edilmemesi sarf edilen enerji miktarının azalmasını sağlamakta ve böylece işletme maliyetleri düşmektedir. Oteldeki su tüketim miktarı konutlardaki miktarın yaklaşık 4 katı kadar olup genel olarak

lt/konuk/gün (gece) olarak değerlendirilmektedir. Avrupa'daki otellerde bu değer 230-550 lt/konuk/gün arasında değişmektedir. Lüks otellerde su tüketim oranlarının daha yüksek olduğu ve yaz aylarında kışa nazaran %30-40 oranında daha fazla su tüketildiği söylenebilir. Yapılan bir çalışmada otellerde çamaşırhane varsa, suyun %47'sinin çamaşırhanede, %30'unun odalarda ve %23'ünün mutfakta kullanıldığı tespit edilmiştir (URL-2).

Oteldeki uygulama:

Otel bünyesinde jeotermal su sistemi kullandığı için su tasarrufu konusuna oldukça önem vermektedir. Otel, her yıl 3 kere denetimden geçmekte ve ayda 1 kere Çevre Mühendisi danışmanlık hizmeti vermektedir. Atıksu yönetimi belediyenin onayıyla alınmıştır. 3 farklı su arıtma tesisi vardır. Bunlar; evsel, endüstriyel ve jeotermaldir. İşletmede kanalizasyon ve mutfak gider hatları ayrılmaktadır böylece kontrollü deşarj yapılabilmektedir. Mutfak ve arıtma tesisinde yağ tutucu bulunmaktadır. Atıksu lisansı Buski'den alınmış ve sistem pH'ına her ay düzenli bir şekilde bakılmaktadır. Jeotermal su, Belediye'den (Kültürparktaki kuyudan) temin edilmektedir. Bu jeotermal su termal havuzda ve hamamda kullanılmaktadır. Arıtımı filtre ile yapılmakta ve günde 3 defa tortu süpürgesiyle termal havuz temizlenmektedir. Devir daimi bulunmaktadır. Suda Lejyonella analizi yapılmakta ve sonuçlara göre Lejyonella'nin çoğalmasını ve yayılmasını önlemek için kontrollü bir şekilde suya klor takviyesi yapılmaktadır. Odalarda su kaçağı detektörleri ve su akış düzenleyicileri mevcuttur. Otelin tuvaletindeki musluklar tasarruflu su kullanımı için sensörlü musluklara dönüştürülmüştür. Bulaşık ve çamaşır temizliği için fazla su kullanımından kaçınılmaktadırlar. Bunun için deterjan kullanım miktarı belli bir seviyede tutulmaktadır. Bulaşıkhanede ise her ay 1 kere denetim yapılmakta ve su kaçaklarının tespiti, meyve ve sebzelerin boşa yıkanmaması sağlanmaktadır. Fazla su kullanımını önlemek için personele eğitim verilmektedir. Jeotermal suda olduğu gibi diğer sularda da Lejyonella analizi yapılmakta ve gerekli tedbirler alınmaktadır. Her gün 3 defa suyun kontrolü sağlanan tesiste ayda 2 defa olmak üzere laboratuvara örnek gönderilip suyun içindeki Lejyonella bakterisinin olup olmadığı ölçümle kontrol edilmektedir. Eğer ki sorun varsa oteldeki havuzun kapanması sağlanabilir. Birden çok bu durumun yaşanması halinde otelin kuralları gereği havuz tamamen kapatılır. Düşük su tüketimi olan sifonlarla ve özel tasarım musluklarla banyolarda su tüketimi verimliliği sağlanmaktadır. Yağmur suyu toplama, filtreleme ve depolama sistemleri aracılığıyla elde edilen su bahçe ve tuvaletlerde kullanılmaktadır. Sulama verimliliğini arttırmak için bahçe sulama işlemleri sabah erken vakitlerde veya gece saatlerinde yapılmakta böylelikle buharlaşmaya bağlı su kaybının önüne geçilmektedir.

2.2 Atık Yönetimi Uygulamaları

Günümüzden 30 yıl kadar önce turizm sektöründe otellerdeki katı atıkları azaltmak için yapılan çeşitli uygulamalara çok sıcak bakılmamış bu çalışmalar için ayrılması gereken işgücü, ekipman ve maliyet işletmeler tarafından bir yük olarak algılanmıştı (Wilco vd., 2001). Zaman içinde bu çalışmaların gerek finansal açıdan (katı atıkların en aza indirilmesi, geri dönüşüm ve kazanımı vb.) gerekse çevre kirliliğinin azaltılması, halk sağlığının korunması ve turizmin sürdürülebilirliği bakımından çeşitli faydalar sağladığı anlaşılmıştır (Shamshiry vd., 2011).

Kirk (1996)'e göre otel işletmelerindeki atık yönetimi çalışmalarının yapılması 4 temel sebepten kaynaklanmakta olup bunlar; yasal mevzuatın zorunlulukları, müşterilerin çevre bilincinin artması, eko-turizmin gelişmesi ve sağlanan tasarruflar nedeniyle artan işletme avantajlarıdır. Özellikle yasal zorunluluklar otel işletmecilerini atık yönetimi konusunda dikkatli olmaya sevk etmektedir. Günümüz koşullarında bir otel atıklarını kaynağında ayırmadan rastgele depolayıp sonra bu şekilde belediyeye teslim ettiğinde cezai yaptırımla karşılaşmakta ve bu da otelin işletme maliyetlerini arttırmaktadır. Bu duruma maruz kalmamak için otel işletmecileri atığını kaynağında ayırma yoluna gitmektedir (Ramachandra, 2006).

Oteldeki uygulama:

Otel, özel lisanslı firmalarla anlaştığını ve atıklarının Otelden alınıp onaylı atık yerlerine götürüldüğünü beyan etmektedir. Teknik departman tarafından ayrıştırılan atıklar farklı konteynirlarda toplanmaktadır. Oda servisi sırasında atıklar pil, kağıt ve plastik olarak ayrıştırılmaktadır. 2018 yılından beri otellerde zorunlu olarak uygulanmaya başlanmış olan sıfır atık projesi kapsamında çeşitli çalışmalar (geri dönüşüm kutuları, atık pil kutuları vb.) yapılmakta ve geri dönüşüm için personele eğitim verilmektedir.

Restoran bölümünde iç mekânlarda ve mutfaklarda atıkların kâğıt, plastik ve cam olarak ayrıştırılmaları için kullanılmak üzere toplam 15 adet ayrıştırma çöp kutuları tedarik edilmiştir. Bunu dışında atık yönetimine ilişkin yapılan faaliyetler şu şekilde sıralanabilir:

- Restoranlardaki boş kutuların toplanması ve ayrıştırılması,
- Mutfaktaki yemek yağların toplanması,
- Ön büroda kullanılmış olan kağıt, mürekkep gibi maddelerin sarfiyatının azaltılması ve geri dönüşüm için ayrıştırılması,
- Otel genelinde ömrü biten florasan lambalarının toplanması ve özel lisanslı firmaya gönderilmesi,
- Malzemelerin (fotokopi kağıdı, peçete ve tuvalet kağıdı vb.) %100 geri dönüşebilir olanlarının tercih edilmesi,
- Elektrik jeneratörü gibi ekipmanlar için kullanılmış olan yağların takibi ve çevreye en az zarar veren malzemelerin kullanılması,
- Tehlikeli atık olarak sayılan kartuşların geri dönüşümü için özel lisanslı firmayla anlaşılmıştır.

Tehlikeli atıklar için ayrı bir uygulama mevcuttur. Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği gereğince tüm kullanılmış pillerin yetkilendirilmiş olan kurumlara verilmesi zorunludur. Otelde, atık yönetim planı çerçevesinde atık pillerini diğer atıklardan ayrı bir şekilde özel kaplarda toplanmakta ve biriken atık pilleri düzenli aralıklarla Taşınabilir Pil Üreticileri ve İthalatçıları Derneği'ne gönderilmektedir.

Otelde kullanılan yağlar anlaşmalı biyodizel firmasına verilmektedir. Lavabo giderine karışan bitkisel yağlar ise mutfak sisteminde bulunan filtre sistemi sayesinde gider borusunda ayrılmakta ve bu yağların ayrımı kanalizasyona karışmadan yapılmaktadır. Bitkisel yağlar tehlikeli atık sınıfına girmektedir. Bu yağların biriktirilip yetkili birimlere teslim edilmesi sağlanmaktadır. Böylece çevre kirliliği önlenerek yağların geri dönüşümü sağlanmaktadır.

2.3 Isıl Konfor ve İç Hava Kalitesi ile İlgili Uygulamalar

Bir oteldeki müşterilerin büyük çoğunluğu diğer bir deyişle geneli tarafından ısı açısından kabul edilebilir uygun şartların ortaya konması işletmede ısı konforun sağlandığı anlamına gelir (Özcan,2008). Bu kavram çok göreceli olmakla birlikte genel değerlendirme bu şekilde yapılmaktadır. Otelin iç mekanında kullanılacak HVAC (Heating Ventilating and Air Conditioning) hava temizleyici sistemlerin seçiminde ısı konfor, iklimsel faktörler, müşterilerin istekleri ve çevre faktörlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Önemli olan hangi sistemin otelin işletme senaryosuna en uygun olabileceğinin belirlenmesidir (Küçükçalı, 2007). Seçilmiş olan sistem ortalama 20 yıldan fazla süre kullanılmak üzere düşünülüp tasarlanması gerektiği için, işletme maliyetine, sistemin çalışırken gürültü yapmamasına, havalandırma kabiliyetine vb. sistem seçim kriterlerindeki beklentileri ne kadar karşılayabileceğine bakılmalıdır (Küçükçalı, 2007).

Oteldeki uygulama:

Otelde jeotermal su bulunmakta ve bu su yerden ısıtma olarak Oteli ısıtmak için borular eşliğinde kullanılmaktadır. Böylece Otel hem doğalgaz maliyetini düşürmekte hem de çevreyi daha az kirletmektedir.

İç hava kalitesi için ise Otelde klima ve hava filtreleri kullanılmaktadır. Bunlar sırasıyla;

- G-4 (kaset filtre) (Şekil 1)
- F-7 (torba filtre) (Şekil2)
- G-2 (metal filtre) (Şekil 3) olarak 3 adet farklı hava filtresidir.

G-4 tip hava filtresi odalarda güneşten kaynaklı tozların Oteldeki konforu bozmasını engellemektedir. Kaset filtre olarak bilinen bu filtre kaba toz filtresi olarak bilinmektedir. F-7 tip filtre otelin diğer kısımlarında kullanılmaktadır. Kaset filtrenin çekemediği daha ince mikronlu havayı filtrelemekte kullanılmaktadır. G-2 tip filtreler ise mutfakta kullanılmaktadır. Metal filtre olarak bilinmekte ve mutfakta bitkisel yağlardan oluşan yağ zerreciklerini arıtmakta ve aspiratöre yardımcı olmaktadır.

Şekil 1:
G-4 Tip Filtre

Şekil 2:
G-2 Tip Filtre (URL-3)

Şekil 3
F-7 Tip Filtre

2.4 Enerji Yönetimi

Turizm sektöründe enerji tüketimi konusunda yapılan çalışmalar her geçen gün önem ve öncelik kazanmaktadır (Ravul 2010; Özkan, 2011; Oluseyi, Babatunde ve Babatunde, 2016; Sevinç, 2019). Burada amaç, hem kar oranlarının artırılması hem de sürdürülebilir bir çevre oluşturarak nesiller boyu yaşanabilir bir ortamın sağlanmasıdır (Küçükçalı, 2007).

Günümüzde çevre sorunlarını minimize eden, yenilenebilir enerji kaynaklarını etkin bir şekilde kullanmaya yönelik ve enerji verimliliği çalışmalarını en üst düzeye çıkarmaya çalışan turizm işletmelerinin sayısı hızla artış göstermektedir. Ekolojik etkinliğe dayalı ve farklı adlar altında, otel ve/veya turizm birliklerine değişik ödül/etiket verme şeklinde yürütülen sertifikasyon programları yaygınlık kazanmaktadır. Bu bağlamda, HOTRES, turist konaklama hizmetleri ve kamp alanları hizmetleri için Avrupa Eko-Etiketi (ELTAS), çevre yönetim sistemleri, çevre yönetim standartları ve çeşitli eko-etiketler ile eko-sertifikalar bu girişimlere örnek olarak gösterilebilir.

Otel işletmelerinde enerji verimliliği çözümleri üç başlık altında değerlendirilebilir:

- Otelin enerji politikasının oluşturulması,
- Otelin ısı yalıtımının maksimum düzeyde sağlanması,
- Donanım/ekipmanların verimli kullanımının sağlanması (alan soğutma, havalandırma, aydınlatma ile diğer elektrikli donanım verimliliğini arttırabilecek uygulamalar ve çalışmaların yapılması).

Oteldeki uygulama:

Otelde bu uygulamalar açısından yapılan çalışmalar şunlardır:

- Jeotermal enerjiyi ısı enerjisi olarak kullanılarak enerji verimliliği sağlamak,
- Koridor, lobi ve tuvaletlerde sensörlü ışıklar kullanmak,
- Ampuller LED ışığa dönüştürmek,
- Yüksek gerilim konusunda danışmanlık alınmak,
- Enerji sayaçlarının günlük olarak denetlemek,
- Dekor olarak kullanılan dış mekan aydınlatmalar, misafirler odalarına çekildikten sonra söndürmek,
- Depo, ofis ve kazan dairesi gibi alanların aydınlatmalarının kullanılmadığı zamanlarda kapalı kalmasını sağlamak,
- Isıtıcılar, borular ve hava kanalları gibi düzeneklerin izolasyon verimliliklerini kontrol etmek,
- Mümkün olduğunca iç mekanlarda doğal aydınlatmadan yararlanmaktır.

2.5 İSO Belgesi

Otelin İSO belgesi bulunmamaktadır fakat Accor grubun bünyesinde olan birçok otel gibi HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point) sisteminin kurallarına uymaktadır. HACCP 1960 yılında sıfır hatalı üretim amacı ile geliştirilmiş bir sistemdir. Bu sistem, gıda ve gıdayla temas eden madde üreten iş yerlerinde tüm üretim aşamalarında olası tehlikeleri önlemek veya en az indirmek amacıyla kurulmuştur. Her 3 ayda ve 6 ayda bir denetimler gerçekleştirilmekle birlikte her yıl üçüncü bir denetim firması “habersiz denetim” yapmaktadır. Bu denetimlerde iki defa art arda ihtar alınırsa otelin kapanmasına kadar yaptırım uygulanmaktadır. Her ay Çevre Mühendisliği firmasından danışmanlık hizmeti alınmakta ve personelin yeşil pazarlama, sıfır atık ve geri dönüşüm konusunda eğitimi sağlanmaktadır. En yoğun denetim mutfakta geçmekte olup bu bölüm Accor grup tarafından denetlenmektedir. Mutfak denetim 3-4 saat kadar sürmektedir. HACCP denetimi sırasında hijyen, kalite ve maliyet standartlarında sapma olup olmadığı sorgulanmakta ve düzeltilmesi gereken durumlar varsa tespit edilmektedir. Bugüne kadar oteldeki mutfağın, personelin ve yiyeceklerin hijyeninde, yiyecek kalitesinde ve maliyetlerinde herhangi bir uygunsuzluk saptanmamıştır.

Bu otelde iç hava kalitesi, su kontrol yönetmeliği, enerji yönetmeliği gibi konulara çok dikkat edilmektedir. Otelde denetimler en sık mutfak tarafında yapılmaktadır. Mutfaktaki hijyen ve atık yönetimi kontrol edilmekte, bitkisel yağların kontrollü uzaklaştırılmasına bakılmakta ve su kontrolü denetimi yapılmaktadır. Gereksiz enerji sarfiyatının olması engellenmeye çalışılmakta ve mutfaktaki iç hava kalitesinin Otelin diğer kısımlarına aktarılması engellenmektedir. Personele bu konularda her zaman yardımcı olunmakta ve eğitim verilmektedir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyanın içinde bulunduğu durum ve kaynakların bilinçsizce tüketilmesi tüm sektörlerde daha çevreci bir yaklaşımı zorunlu hale getirmektedir. Bunlardan biri olan turizm sektöründe yeşil pazarlama ve ekolojik uygulamalar son dönemde sıklıkla karşımıza çıkmaya başlamıştır. Bu işletmeler çevre politikaları doğrultusunda çevresel uygulamalar konusunda kararlı olduklarını belirtmekte ve tüm çalışmalarını bu doğrultuda yürütmeye gayret etmektedir. Bu çalışma kapsamında incelenen ve bir oteller zincirinin parçası olan Bursa-Mövenpick Otel'deki ekolojik ve çevreci uygulamalar detaylı olarak ele alınmıştır. Yapılan çalışma sonucu öne çıkan başlıca tespitler aşağıda özetlenmiştir:

- Lejyonella virüsünün termal havuzlarda çok olması nedeniyle kaplıca sularının temizliği ve denetimi düzenli olarak yapılmaktadır. Termal havuzu günde üç kere temizlenmekte ve haftada bir kere havuzdan alınan örnek laboratuvar analizine gönderilerek suyun temizliği mikrobiyolojik olarak test edilmektedir.
- Oteldeki mutfak en az ayda bir kere HACCP tarafından denetlenmektedir. Bunun yanında habersiz denetimler de yapılmakta olup tüm denetimlerin başarıyla geçtiği saptanmıştır.
- Otelde su yönetimi konusunda yaptığı en önemli çalışma bitkisel yağların kanalizasyona karışmaması için mutfaktaki giderlerine filtre konulmuş olmasıdır.
- Oteldeki atık yönetimi konusundaki çalışmalardan biri tüm alanlara geri dönüşüm kutusu konulmuş olması ve bunların anlaşmalı lisanslı firmalara gönderilmesidir.
- Enerji yönetimi konusunda yapılan başlıca çalışma ısınmada jeotermal sudan faydalanılmasıdır. Böylece hem Otelin ısınma masrafları azaltılmakta hem de çevreye kirlenici gaz ve benzeri salınımı önlenmektedir.
- Personel eğitimleri Covid 19 Pandemisinden sonra çalışanların evde kalmasından dolayı sektöre uğramıştır. Bu süreçte, geri dönüşüm, enerji tüketimi gibi konularda bazı olumsuz davranışların sergilenmeye başlandığı görülmüş ve Otelin Çevre Mühendisi tarafından yöneticiler ihtar edilmiştir. Bireylerin küçük yaştan itibaren çevreye duyarlılık konusunda eğitim almasının gerekliliği bu vesileyle bir kez daha vurgulanmıştır.

Otel, genel olarak yapmış olduğu uygulamalarla; çevresel duyarlılığa ne kadar önem verdiğini ve gelişen teknolojiyi takip ettiğini göstermektedir. Bu çalışmaların pazarlama açısından da önemli bir etki yarattığı ve rekabet avantajı sağladığı düşünülmektedir. Yeşil otelcilik anlayışı olumlu ekonomik etkilerinin yanında, çevresel anlamda da mevcut sistemin dönüşümüne katkı sağlamaktadır. Bu durum hem işletmelerin hem de çevrenin sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazar(lar), bilinen herhangi bir çıkar çatışması veya herhangi bir kurum/kuruluş ya da kişi ile ortak çıkar bulunmadığını onaylamaktadırlar.

YAZAR KATKISI

Mert ÖNCEL, veri toplama ve makale taslağının oluşturulması konularında görev almıştır. Gizem EKER ŞANLI çalışmanın kavramsal ve tasarım süreçlerinin yönetimi ve fikrinsel içeriğin eleştirel incelenmesi konularında çalışmıştır. Yazarlar çalışmanın kavramsal ve tasarım süreçlerinin belirlenmesi, veri analizi ve yorumlama konularında birlikte çalışmışlardır.

TEŞEKKÜRLER

Bu çalışmada verilerin toplanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen Bursa Mövenpick Otel çalışanlarına ve ayrıca zaman ayırıp otelde yapılan çalışmalar konusunda bizi bilgilendiren Sercan ERSOY'a teşekkürlerimizi sunarız.

KAYNAKLAR

1. Alexander S., (2002). "Green Otels: Opportunities and Resources for Success", Zero Waste Alliance, September 2002, pp.1-9
2. Apat (2002). Italian National Agency for the Protection of the Environment and for Technical Services (APAT). Tourist accommodation EU eco-label award scheme-Final Report. (p.28)
3. Atay, L. ve Dilek, E., (2013). Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamaları: İbis Otel Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1):203-219.

4. Eren D., Yılmaz İ. (2008). “Otel İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamaları ; Nevşehir ili örneği” , 13. Ulusal pazarlama kongresi, 25-29 Ekim 2008, Nevşehir Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi
5. Gökdeniz A., Erdem B., Çeken H., (2014). “Eco –Friendly practices in the lodging industry: the case of Ayvalik Cunda Ortunc Otel”
6. Küçükçalı, R. (2007). “Çok Katlı Yüksek Konutlarda HVAC Sistemleri Seçimi”, TTMD Dergisi, s.50, sy.18-22.
7. Leblebici Kacur, L., (2008). Yeşil Pazarlama ve Kayseri’deki İşletmeler Üzerine Bir Uygulama, Doktora Tezi, Kayseri.
8. Lütfi A., Emre S.D.,(2013). Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamaları: Ibis Otel Örneği
9. Oluseyi, P. O., Babatunde. O. M. & Babatunde, O. A. (2016). Assessment of Energy Consumption and Carbon Footprint from the Otel Sector within Lagos, Nigeria, *Energy and Buildings*, 118, 106-113.
10. Özcan, U. (2008). “Günümüz Mimarisinde Kullanılan HVAC Sistemleri, Mimariyle olan İlişkileri ve High Tech Yapılarda Uygulama Örnekleri, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
11. Öztürk, A. S., Işın Bahar, F., Korkmaz, S., Eser, Z., (2009). Pazarlama Kavramlar, İlkler ve Kararlar, Siyasal Kitabevi, İstanbul.
12. Ramachandra, T. V. (2006). Management of Solid Waste. Capital Publishing Company, Centre for cological Science. Indian Institute of Science, Bangalore, India.
13. Ravul, H. B. (2010). Jeotermal Enerji Kaynaklı Bir Otelin İklimlendirilmesinin Ekonomik ve Teknik Analizi, (Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Bursa.
14. Shamshiry, E., Nadi, B., BinMokhtar, M., Komoo, I., Saadiahashim, H., Yahaya, N. (2011). IntegratedModels for Solid Waste Management in Tourism Regions: Langkawi Island,Malaysia. Hindawi Publishing Corporation Journal of Environmental and Public Health. 5 pages.
15. URL 3. <https://www.kasetfiltre.com> Erişim Tarihi: 27.12.2022
16. URL1.<https://www.kucukoteller.com.tr/ekolojik-oteller-tag> Erişim Tarihi: 10.01.2022
17. URL2.https://www.mneproje.com/public/website/news/c-evreci-oteller_20181023075148.pdf Erişim Tarihi: 10.01.2022
18. Wilco, W., Lam, C., J. (2001). Environmental Accounting of Municipal Solid Waste Originating from Rooms and Restaurants in the Hong Kong Otel Industry, *Journal of Hospitality & Tourism Research* 25: 371, publised Sage.

